

Ο μικρός Ανθόκηπος Αγιογραφικά και πατερικά χωρία επιλεγμένα από τον Άγιο Παΐσιο τον Αγιορείτη

Ορθοδοξία / Αγιολογία / Εκδόσεις

Μοναχή Φιλοθέη, Καθηγουμένη Ιερού Ησυχαστηρίου «Ευαγγελιστής Ιωάννης ο Θεολόγος»
Βασιλικά Θεσσαλονίκης

Πρόλογος της νέας έκδοσης του Ιερού Ησυχαστηρίου «Ευαγγελιστής Ιωάννης ο Θεολόγος» με τίτλο: Ο μικρός Ανθόκηπος. Αγιογραφικά και πατερικά χωρία επιλεγμένα από τον Άγιο Παΐσιο τον Αγιορείτη.

*Ει την σοφήν μέλισσαν μιμείσθαι
εσπούδακας, εκ πάσης αναγνώσεως
τα χρήσιμα συλλέγειν μη κατόκνει.
Όσιος Νείλος ο Ασκητής*

Ο όσιος πατήρ ημών Παΐσιος ο Αγιορείτης, αγωνιζόμενος με ζήλο για την σωτηρία της ψυχής του και την «σοφήν μέλισσαν» μιμούμενος, είχε την καλή συνήθεια - ως

αρχάριος κυρίως Μοναχός - να αντιγράφη από την Αγία Γραφή και από τα πατερικά και ασκητικά βιβλία που μελετούσε διάφορα αποσπάσματα, τα οποία θεωρούσε χρήσιμα για τον αγώνα του. Στην αρχή τα σημείωνε πρόχειρα και ύστερα, καθώς συγκεντρώνονταν πολλά, τα αντέγραφε σε τετράδιο ταξινομώντας τα κατά θέματα. Όταν το ένα τετράδιο γέμιζε, τα αντέγραφε σε άλλο μεγαλύτερο. Με αυτόν τον τρόπο μάλιστα, γράφοντας και ξαναγράφοντας τα ίδια χωρία, αποτυπώνονταν στην μνήμη του και μπορούσε να κάνει, όπως έλεγε, «μελέτη χωρίς βιβλίο».

Ένα τέτοιο τετράδιο είναι και η παρούσα συλλογή, την οποία ο ίδιος ο Όσιος ονόμασε: «Ο μικρός Ανθόκηπος με αρωματισμένα πνευματικά άνθη και θεραπευτικά βότανα για την ψυχήν». Την συλλογή αυτή - που ίσως είναι η τελευταία που συγκρότησε ο Όσιος - την είχε στείλει στο Ησυχαστήριο τα πρώτα χρόνια της μοναχικής μας ζωής, προσφέροντάς μας ένα ακόμη εφόδιο για τον πνευματικό μας αγώνα. Περιέχει εννιακόσια περίπου αγιογραφικά και πατερικά χωρία ταξινομημένα σε τριάντα τέσσερις θεματικές ενότητες. Ας σημειωθεί ότι από τα υπόλοιπα τετράδια του Οσίου - από όσο γνωρίζουμε - έχουν διασωθή ακόμη δύο: ένα που είχε φτιάξει όταν ήταν στην Ιερά Μονή Στομίου και ένα που είχε στείλει από το Άγιον Όρος στην ευλαβή Κονιτσιώτισσα Ερρικέτη Πατέρα. Το μεγαλύτερο μέρος αυτών των δύο τετραδίων περιλαμβάνεται και στον «Μικρό Ανθόκηπο».

Ὁ μικρὸς Ἀνθόκηπος

Ἄγιογραφικὰ καὶ πατερικὰ χωρία ἐπιλεγμένα
ἀπὸ τὸν Ἅγιο Παῖσιο τὸν Ἄγιορείτη

ΙΕΡΟΝ ΗΣΥΧΑΣΤΗΡΙΟΝ
«ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΤΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ Ο ΘΕΟΛΟΓΟΣ»
ΒΑΣΙΛΙΚΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ἡ ἐπιμέλεια γιὰ τὴν ἐκδοσὴ τῆς συλλογῆς εἶχε ἀρχίσει πρὶν ἀπὸ ἀρκετὰ χρόνια, ἀλλὰ δὲν προχώρησε, διότι δόθηκε προτεραιότητα στὴν ἐκδοσὴ τῶν «Λόγων» τοῦ

Οσίου και της βιογραφίας του. Εκδίδεται τώρα, με την βοήθεια του Θεού, με σκοπό την ωφέλεια που μπορεί να αποκομίσει κάποιος μελετώντας την ως καρπό πνευματικής εργασίας του Αγίου· σε αυτό κυρίως έγκειται και η αξία της.

Κατά την μεταγραφή του χειρογράφου υπήρξε μέριμνα να διατηρηθή το κείμενο όπως ήταν στο τετράδιο που μας παραδόθηκε. Διορθώθηκαν μόνο λάθη ορθογραφίας και συμπληρώθηκαν λέξεις ή φράσεις, που εκ παραδρομής είχαν παραλειφθή. Δεν συμπληρώθηκαν όμως λέξεις ή φράσεις των οποίων η παράλειψη δεν φαίνεται να προήλθε από λάθος και δεν δημιουργεί κάποιο κενό στην κατανόηση του χωρίου. Επίσης, δεν έγινε προσπάθεια να εξαλειφθούν κάποιες μικρές ή μεγαλύτερες διαφορές, τις οποίες παρουσιάζουν μερικά αποσπάσματα σε σχέση με το κείμενο της πηγής, διότι ενδεχομένως ο Όσιος να τα είχε αντιγράψει από κάποια άλλη πηγή, άγνωστη σε εμάς, η έτσι να τα είχε προσλάβει και να τα είχε αφομοιώσει τελικά. Τα αποσιωπητικά, όπου υπάρχουν, είναι σημειωμένα από τον ίδιο τον Όσιο, ενώ τα πλάγια γράμματα χρησιμοποιήθηκαν για τα αγιογραφικά χωρία που εμπεριέχονται στα πατερικά παραθέματα. Επίσης, διορθώθηκαν η συμπληρώθηκαν οι πηγές ορισμένων χωρίων. Τέλος, αριθμήθηκαν οι ενότητες, όπως και τα χωρία κάθε ενότητας, ώστε να είναι δυνατή η κατάρτιση του πίνακα βιβλιογραφικών αναφορών, που βρίσκεται στο τέλος του βιβλίου.

Διατρέχοντας κανείς τον «Μικρό Ανθόκηπο» συναντά παραθέματα απλά αλλά και ορισμένα που παρουσιάζουν δυσκολία – τόσο από άποψη γλωσσική όσο και από άποψη νοηματική –, τα οποία ο Όσιος, αν και ολιγογράμματος, τα κατανοούσε με την πνευματική του εμπειρία και με τον θείο φωτισμό που είχε αποκτήσει από τους φιλότιμους ασκητικούς αγώνες του. Ύστερα από προβληματισμό σχετικά με το αν χρειάζεται να παραθέσουμε και μετάφραση ολόκληρων των αποσπασμάτων, καταλήξαμε στην παράθεση ερμηνείας ορισμένων μόνο λέξεων ή φράσεων, σε υποσέλιδες σημειώσεις. Οι λέξεις ερμηνεύονται την πρώτη φορά που συναντώνται, εκτός αν απαντούν ξανά, έχοντας άλλη σημασία, ή αν πρόκειται για δύσκολους τύπους του ιδίου ρήματος, οπότε ερμηνεύονται και πάλι. Σε λίγες περιπτώσεις έχει παρατεθή μετάφραση όλου του χωρίου λόγω της μεγάλης δυσκολίας που παρουσιάζει.

Ο Όσιος Παΐσιος εκ πείρας έλεγε: «Πολλές φορές, όταν παιδεύεται κανείς λίγο στο κείμενο, μπορεί να βγάλει καλύτερο συμπέρασμα από ο,τι από την μετάφραση». Όπως επίσης έλεγε ότι «όσο περνάνε τα χρόνια και διαβάζεις και ξαναδιαβάζεις, έρχεται μετά η θεία Χάρης και καταλαβαίνεις από μόνος σου· δεν χρειάζεσαι πλέον ερμηνείες ούτε λεξικά». Εννοούσε φυσικά ότι, για να φθάση κανείς στο σημείο αυτό, χρειάζεται ταπείνωση και αγωνιστικό πνεύμα. Γι' αυτό και τόνιζε ότι πολύ βοηθάει η λίγη και δυνατή μελέτη που την ακολουθεί η εφαρμογή. «Να διαβάζετε,

έλεγε, λίγο και δυνατό, να το μελετάτε και να το εφαρμόζετε... Ένας διαβάζει ένα βιβλίο, του μένει η εντύπωση ότι λέει καλά πράγματα, αλλά δεν κρατάει τίποτε. Ενώ, αν διαβάξη ένα κομματάκι αρκετές φορές, για να τυπωθή καλά, να ποτίση μέσα του, και εξετάζη τον εαυτό του, βλέπει που βρίσκεται και μετά φιλοτιμείται να το εφαρμόση».

Είθε μέσα από την μελέτη και του «Μικρού Ανθόκηπου» του Οσίου Παϊσίου να βοηθηθούμε στον αγώνα για τον αγιασμό της ψυχής μας.

Τελειώνοντας, θέλουμε να ευχαριστήσουμε όλους όσοι πρόθυμα βοήθησαν να πραγματοποιηθή η παρούσα έκδοση. Ο Καλός Θεός ας αμείψη τον φιλότιμο κόπο τους.

Η Καθηγουμένη του Ιερού Ησυχαστηρίου Φιλοθέη Μοναχή

και αι συν εμοί εν Χριστώ Αδελφαί Πέμπτη της Αναλήψεως 2018

<http://bit.ly/2zui2W2>